

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van KOGKA 8 te Geel

Hoofdstructuur so

	Pedagogische eenheid	
	Instellingsnummer	123695
	Instelling	KOGKA 8
directeur		Lisette HERMANS
adres		Pas 110 - 2440 GEEL
telefoon		014-58.86.72
fax		014-58.69.25
e-mail		sintmariainstituut@kogeka.be
website/URL		www.sintmariainstituut.be
	Bestuur van de instelling	61523 - K.S.O. Geel-Kasterlee (KOGKA) te GEEL
adres		Technische-Schoolstraat 52 - 2440 GEEL
	Scholengemeenschap	111534 - SGKSO KOGKA te GEEL
adres		Technische-Schoolstraat 52 - 2440 GEEL
	CLB	114975 - Vrij CLB Kempen te TURNHOUT
adres		Korte Begijnenstraat 18 - 2300 TURNHOUT
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	27/02/2012, 28/02/2012, 29/02/2012, 01/03/2012, 02/03/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	02/03/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	26/03/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Herman Ros
	Teamleden	Ria Coenen Martine Zaman

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 AV expressie, PV/TV huishoudkunde en TV opvoedkunde in de tweede en derde graad tso Sociale en technische wetenschappen	7
3.2 Engels in de tweede en derde graad tso Sociale en technische wetenschappen en in de derde graad tso Secretariaat-talen	9
3.3 Project algemene vakken in de derde graad bso Verkoop	10
3.4 TV dactylografie/ kantoortechnieken/ toegepaste economie/ toegepaste informatica in de derde graad tso Secretariaat-talen	11
3.5 TV toegepaste economie/ TV toegepaste informatica en TV verkoop in de derde graad bso Verkoop en TV toegepaste economie/verkoop in het derde leerjaar van de derde graad bso Winkelbeheer en etalage	12
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1 Begeleiding	15
4.2 Evaluatie	16
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	19
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	20
6.1 Wat doet de school goed?	20
6.2 Wat kan de school verbeteren?	20
6.3 Wat moet de school verbeteren?	20
7. ADVIES	21
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	21

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Kogeka 8 is een bso-/tso-school met de studiegebieden Handel en Personenzorg die in de gebouwen van het Sint-Maria-instituut gevestigd is. Ze biedt ook een eerste graad aan met A- en B-stroom in de vestigingsplaats van het Sint-Aloysiusinstituut, maar vormt daarmee enkel een administratief en geen pedagogisch geheel. Dit doorlichtingsverslag handelt enkel over de studiegebieden die aangeboden worden in het Sint-Maria-instituut.

De school kan goede resultaten voorleggen zowel wat de doorstroming in eigen school als het studiesucces in het vervolgonderwijs betreft. De meeste leerlingen stromen door met een A-attest of worden geheroriënteerd met een B-attest. Na hun schoolloopbaan in het Sint-Maria-instituut studeren ze doorgaans met succes verder of vinden ze vlot werk..

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen heeft uitgewezen dat de school de onderwijsdoelstellingen in voldoende mate realiseert in het specifiek gedeelte van de studierichtingen Sociale en technische wetenschappen en Secretariaat-talen. In beide studierichtingen voldoet ook de leerplanrealisatie voor Engels. In de derde graad van de studierichting Verkoop voldoet het specifiek gedeelte met uitzondering van het vak toegepaste informatica. In het vak project algemene vakken komen in de derde graad Verkoop een aantal basisvaardigheden onvoldoende aan bod. Over het algemeen is er weinig samenhang tussen de basisvorming en het specifiek gedeelte van de doorgelichte studierichtingen. Op school- en vakniveau is evenwel voldoende ontwikkelingsdynamiek aanwezig om deze lacunes zelfstandig te remediëren.

De school treedt immers op als eerste bewaker van haar kwaliteit. Dat blijkt o.m. uit haar leerbegeleiding die goed is uitgebouwd en waarvan de kwaliteit cyclisch wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Dit resulteert in een leerlinggericht schoolklimaat waarin de leerlingen goed worden ondersteund in hun leerproces. Het efficiënt gebruikt leerlingvolgsysteem is daarvoor een adequaat instrument.

In het verlengde van haar sterke leerbegeleiding ligt een rapporteringspraktijk waaruit blijkt dat de school veel belang hecht aan een goede communicatie over evaluatiegegevens. De cijfers op het rapport worden verduidelijkt met woordcommentaar. Op het einde van het schooljaar worden B- en C-attesten uitvoerig gemotiveerd en gekoppeld aan een gefundeerd advies. Enkel de rapportering over attitudes en de geïntegreerde proef staat nog niet op punt.

Op het vlak van de evaluatiepraktijk staat de school nog aan het begin van een ontwikkelingstraject. De school slaagt er nog onvoldoende in om de evaluatiepraktijk te laten aansluiten bij de leerplandoelen. De leerlingenevaluatie berust op een goede organisatie wat de praktische schikkingen betreft, maar de inhoudelijke invulling wordt overgelaten aan de vakgroepen. Die treden echter niet op als bewakers van de leerplangerichtheid van de evaluatiepraktijk.

Dat de school de vakgroepwerking als prioritair actiepoint heeft gekozen, is een wijze beslissing en het resultaat van een algemeen beleid dat kan bogen op een lange traditie van interne kwaliteitszorg. Het directieteam streeft ernaar door ondersteunend leiderschap en participatieve besluitvorming vernieuwingsprocessen op gang te brengen. Deelname aan proefprojecten heeft de kiem gezaaid voor meer op competenties gericht onderwijs. Het zal erop aankomen strategieën te bedenken om de vruchten daarvan op een schoolbrede schaal te plukken. Sterkere sturing en opvolging zijn nodig om dit groeiproces op kruissnelheid te krijgen.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De resultaten van de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen	Engels	AV expressie PV/TV huishoudkunde TV opvoedkunde
Graad 3 BSO Verkoop	Project algemene vakken	TV toegepaste economie TV toegepaste informatica TV verkoop
Graad 3 BSO Winkelbeheer en etalage		TV toegepaste economie/verkoop
Graad 3 TSO Secretariaat-talen	Engels	TV dactylografie TV kantoortechnieken TV toegepaste economie TV toegepaste informatica
Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen	Engels	AV expressie PV/TV huishoudkunde TV opvoedkunde

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Logistiek
Welzijn
Veiligheid
Onderwijs
Begeleiding
Leerbegeleiding
Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS- VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 AV expressie, PV/TV huishoudkunde en TV opvoedkunde in de tweede en derde graad tso Sociale en technische wetenschappen

Voldoet

Vaststellingen

- Tijdens de doorlichting werden volgende componenten van het specifiek gedeelte onderzocht: sociale wetenschappen, voeding, expressie en integrale opdrachten. Voor sociale wetenschappen, voeding en expressie worden de leerplandoelstellingen in voldoende mate gerealiseerd.
- Voor het vak sociale wetenschappen (SW) worden de leerinhouden met veel zorg aangeboden. Het zelfontwikkeld studiemateriaal is afgestemd op het leerplan; het biedt voldoende diepgang, is inhoudelijk goed gestoffeerd en gestructureerd en sluit aan bij het profiel van de studierichting. Leerlingen worden voldoende uitgedaagd door het inplannen van doelgerichte taken waarmee ze aangezet worden om eigenhandig de leerinhouden te verwerken en ze te verbinden met de praktijk.
- De integrale opdrachten (IO) zijn doordacht vormgegeven vanuit een gedragen visie. Centraal bij het uitbouwen van het curriculum staat het eigen doelenboek waarin de vier competenties uit het leerplan geconcretiseerd zijn in een lijn van oplopende complexiteit en verantwoordelijkheid. De IO worden geïntegreerd opgebouwd en verder verfijnd binnen de krijtlijnen van vooraf uitgetekende leerlijnen. Belangrijke ondersteunende competenties worden onder de vorm van een workshop aangebracht. De combinatie van goedgekozen IO's en workshops en de geruime aandacht voor leren leren maakt dat het geheel een degelijke invulling geeft aan de vier competenties en een goede basis legt voor verdere studies. Intense samenwerking van een dynamisch team heeft geleid tot doelmatige planningsdocumenten en werkinstrumenten. De opdrachtenbrieven en –bladen bevatten een doelgerichte omschrijving van de verwachtingen t.a.v. de (deel)opdrachten; ze bieden de leerlingen een goede leidraad bij het (leren) zelfstandig uitvoeren van de opdrachten. De opvolgings- en evaluatiedocumenten getuigen van een doordachte aanpak. De deelname aan een proeftuinproject heeft zijn impact gehad op het optimaliseren van werkvormen (zoals reflecteren, coachen) en instrumenten (zoals doelenboek, competentieprofiel). Ongeacht de overbevraging van de settings in de buurt onderneemt het team toch voldoende inspanningen om relevante studiebezoeken in te plannen. Deze initiatieven, gekoppeld aan actieve opdrachten verhoogt de actualiteitswaarde van het curriculum. Gezien vele leraren zowel bij de IO als bij de vakken sociale wetenschappen of natuurwetenschappen betrokken zijn, worden er doelbewust linken tussen de verschillende vakken gelegd waardoor wederzijdse ondersteuning geboden wordt.
- De doelstellingen voor de componenten voeding en expressie moeten bereikt worden via de IO. Ondanks de nauwgezette plannings- en opvolgingsdocumenten worden de doelstellingen van voeding niet allemaal even grondig geëxploreerd. De minimale beschikbaarheid van expertise en didactische keukens in verhouding tot de grote klasgroepen verklaren het eerder summier inplannen ervan. Bovendien ontbreekt het door de vereiste inpassing in het IO-thema, soms aan tijd of aan context om de voedingsvraagstukken op zich voldoende diepgaand te kaderen. Via het inlassen van workshops onderneemt men waardevolle pogingen om dit hiaat te ondervangen. Het fragmentair behandelen van de leerinhouden maakt dat leerlingen geen gestructureerde leerkapstukken worden aangereikt wat het leerrendement hypothekeert. Ook al wordt het leerplan expressie ook niet echt als uitgangspunt

gebruikt bij het uitwerken van de IO's; toch zijn de behandelde leerinhouden wel representatief en overwegend dekkend voor de betrokken leerplandoelstellingen.

- De leraren hebben aandacht voor het algemeen welbevinden van de leerlingen. De leraren SW zijn leerlingbetrokken en slagen erin het zelfstandig leervermogen aan te wakkeren. Het gebruik van passend beeldmateriaal verhoogt het realiteitsgericht karakter van de lessen en bevordert de taakbetrokkenheid van de leerlingen. Er is aandacht voor remediërende leerbegeleiding. Ook binnen de IO worden leerlingen voldoende ondersteund in hun leer- en ontwikkelingsproces. Leerlingen krijgen een mentor toegewezen die hun leerproces en hun groei in competentie opvolgt en bijstuurt. De leraren nemen voornamelijk een coachende rol op. De leeromgeving is doorgaans voldoende aangenaam en krachtig om de betrokkenheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de leerlingen te stimuleren. Doordachte opdrachten en reflectieoefeningen gekoppeld aan eigentijdse en gevarieerde werkvormen dagen de leerlingen voldoende uit om te groeien in competentie. Dit uit zich in een open onderlinge communicatie en een constructieve houding bij de leerlingen.
- De school beschikt niet over vaklokalen SW; de lessen worden georganiseerd in het lokaal van de klasgroep. De leraren kunnen beschikken over voldoende ICT-apparatuur om de lessen te ondersteunen. Voor de IO zijn de didactische keukens in overeenkomst met de minimale materiële vereisten ingericht; ook beschikt de school over goed uitgeruste computerlokalen. Omwille van de hoge bezettingsgraad en rekening houdend met de grote klasgroepen voldoet de beschikbare infrastructuur slechts in beperkte mate. Een polyvalent lokaal voor het oefenen van communicatieve, expressieve en sociale vaardigheden ontbreekt vooralsnog. De schoolleiding spant zich in om voor het nodige te zorgen: alle klassen worden momenteel voorzien van PC en beamer en met de nieuwe bouwplannen beoogt men aan de infrastructurele vereisten tegemoet te komen.
- Voor SW is de leerlingenevaluatie globaal gezien voldoende betrouwbaar en valide t.a.v. de leerplandoelstellingen. Kennisgerichte vragen worden doorgaans goed afgewisseld met inzichtelijke en toepassingsgerichte vragen die focussen op diverse realiteitsgerichte contexten. De IO worden permanent geëvalueerd. Hiertoe werd een degelijk evaluatiesysteem ontwikkeld dat gekoppeld is aan de doelen uit het eigen doelenboek. De leerlingen worden per IO en deeltaak beoordeeld a.d.h.v. evaluatiecriteria die per deelcompetentie vastgelegd zijn. De score is steeds het resultaat van een combinatie van zelfevaluatie, peerevaluatie en/of beoordeling door de leraren. Het trimestrieel competentierapport laat de leraren en later de ouders toe na te gaan of er zich een groei aftekent t.a.v. de (deel)competenties. Basis is ook hier een zelfreflectie met nadruk op het verklaren van de eigen evolutie gekoppeld aan het formuleren van eigen sterke punten en werkpunten, wat hun leerautonomie en keuzeproces ten goede komt. De resultaten van voorbereiding, uitvoering en reflectie over de opdrachten worden samengebracht in een portfolio.
- Tussen de leraren SW wordt frequent maar op informele basis overlegd. Binnen de graad worden goede afspraken gemaakt over planning, aanpak en evaluatie. Tussen de graad is de afstemming eerder minimaal. Recent werd de samenwerking meer geformaliseerd via de opstart van een graadoverstijgende vakgroepwerking. Voor de IO is er reeds een traditie van gestructureerde vakgroepwerking. Veel aandacht gaat uit naar het vorm geven van de IO maar ook naar het ontwikkelen van instrumenten en het opvolgen van de leerlingen. Elke IO wordt geëvalueerd en bijgesteld. Het proces van interne kwaliteitszorg is goed ingebed in de werking. Verder vormt de doelgerichte samenwerking binnen het studiegebied rond competentiegericht leren een reële hefboom voor kwaliteitsverbetering. De bijscholingsinitiatieven zijn gericht op de specifieke noden. Multiplicatie gebeurt via de wekelijkse vakgroepwerking. Eigen expertise van de teamleden wordt flexibel en optimaal ingezet tijdens de lessen en in het doorgeven aan elkaar.
- Een geïntegreerde proef wordt opnieuw ingericht, na een tussentijdse pauze van het proeftuinproject. De proef wordt opgevat als een synthese van de opleiding en staat in het teken van de vier competenties. De opdrachten bestrijken de vier componenten op

min of meer geïntegreerde wijze en sluiten goed aan bij het studierichtingsprofiel. De opdrachtsomschrijving, richtlijnen, de planning en een gedetailleerd stappenplan (m.i.v. diverse formats) maken deel uit van de informatiebundel. Een vaste mentor moet verder alles in goede banen leiden. De uitwerking is in verhouding tot de opgezette leerprocessen nog te sterk leraargestuurd.

- Een geëngageerd team geeft doelgericht invulling aan de opleiding. Deze inzet weerspiegelt zich in een gunstige attestering. De trend zet zich verder in de participatiegraad en in de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs waar ze significant beter scoren dan hun Vlaamse studiegenoten.

3.2 Engels in de tweede en derde graad tso Sociale en technische wetenschappen en in de derde graad tso Secretariaat-talen

Voldoet

Vaststellingen

- Het leerstofaanbod is voldoende gericht op de ontwikkeling van de communicatieve vaardigheden, al is de integratie van de grammaticale en lexicale component in het taalvaardigheidsonderwijs niet altijd optimaal. Dit is het geval in Sociale en technische wetenschappen waar de leerboekgerichtheid overwegend gepaard gaat met een deductieve aanpak, tweetalige woordenlijsten en vertalingen.
- Over het algemeen zorgt het vlot en verzorgd taalgebruik van de leraren en hun consequent gebruik ervan als instructie- en communicatietaal voor een leerkrachtige setting. De leerlinggerichte aanpak is gericht op een ordelijk leerklimaat waarin een levendige interactie tot stand komt die gunstig is voor de leerplanrealisatie.
- In Secretariaat-talen wordt ingespeeld op de specificiteit van de studierichting. Er is aandacht voor de specifieke zakelijke woordenschat, maar niet alle vaardigheden eigen aan bedrijfssituaties komen evenwichtig aan bod. De behandeling van de doelstellingen m.b.t. zakelijke communicatie wordt nog te weinig onderbouwd met het gebruik van authentieke bedrijfsdocumenten en typische apparaten en media. Om de zakelijk-communicatieve aspecten functioneel te integreren in het leerstofaanbod is structurele samenwerking nodig met de collega's van het vak Secretariaat. Die samenwerking lijkt dit schooljaar tot stand te komen en heeft al geleid tot een functionelere integratie. De buitenlandse stages en de goede contacten met het bedrijfsleven zijn daarvan praktijkvoorbeelden. Via de buitenlandse stages worden de taalvaardigheden in authentieke contexten geoefend.
- De leerlingenresultaten wijzen op een goed studiepeil, al zijn die niet op een valide evaluatie gebaseerd. Voor dagelijks werk zijn de punten het resultaat van een frequente en evenwichtige toetsing, maar de puntenverdeling voor de proefwerken spoort niet met de accenten die de leerplannen leggen. De puntenverhouding tussen kennis en vaardigheden verschilt naargelang van de individuele leraar en naargelang van de proefwerkreeks, waarbij vaak kennis zwaarder doorweegt dan de vaardigheden. Ook de verhouding tussen de vaardigheden onderling berust niet op een transparante weging en vertoont leraargebonden verschillen. In de tweede en derde graad leidt deze evaluatiepraktijk tot grote verschillen tussen de punten voor proefwerken en dagelijks werk.
- Bij de evaluatie van de kenniscomponent wordt het reproductieniveau zelden overschreden. Opgaven toetsen overwegend geïsoleerde taalelementen met geen of een heel beperkte context. Vertalingen en de reproductie van tekstinhouden worden nog vaak gebruikt als toetsinstrument.
- Bij de evaluatie van de vaardigheden wordt niet altijd aansluiting gezocht bij de tekstsoorten uit de leerplannen. Voor schrijven bijvoorbeeld keert hetzelfde teksttype (het geven van een beredeneerd standpunt) vaak terug. Functionele schrijftaken komen minder frequent voor.

- De beheersingsniveaus die bij de mondelinge taalvaardigheid bereikt moeten worden, werden nog niet in een leerlijn geplaatst. Beoordelingscriteria worden leraarafhankelijk gebruikt, maar zijn nog niet opgebouwd volgens de toenemende graad van complexiteit die in de leerplannen aan de taaltaken toegekend wordt. Voor de beoordeling van vakspecifieke attitudes werden nog geen criteria ontwikkeld.
- Net als de andere vreemde talen en zoals het leerplan voorschrijft, heeft het vak Engels een inbreng in de geïntegreerde proef van Secretariaat-talen. Die is evenwel weinig functioneel ingebed in de GIP-opdracht die overigens een weinig samenhangend geheel vormt. De opdrachten voor de verschillende talen zijn overlappend en sluiten slechts in beperkte mate aan bij de zakelijk-communicatieve aspecten die deel uitmaken van het vak Secretariaat.
- De leerbegeleiding in het vak Engels ligt in de lijn van de goed uitgebouwde leerbegeleiding op schoolniveau. Leerlingen worden in hun leerproces ondersteund aan de hand van studietips, leerstofoverzichten en remediërende oefeningen. De leraren reiken hen strategieën aan om hun leerautonomie te ontwikkelen en dagen hen uit om te reflecteren over hun leerervaringen via zelfevaluatie. Haaks op deze aanpak staat de vaststelling dat leerlingen hun taken (bijv. schrijftaken) en toetsen niet eigenhandig moeten verbeteren, waarbij de gelegenheid onbenut wordt gelaten om het leerproces bij te sturen op grond van de evaluatie.
- De meeste lokalen zijn voorzien van pc en beamer, maar de beschikbaarheid van het internet is nog beperkt. Ondanks deze materiële beperking slagen de meeste leraren erin ICT voldoende te integreren in hun lessen.
- De vakgroep bevindt zich op een scharniermoment in zijn ontwikkeling. Er is voldoende vernieuwingsdynamiek aanwezig om het curriculum beter te enten op de leerplannen en om via gestructureerd overleg te komen tot een grotere samenhang binnen het vak, over de taalvakken heen en met de vakken van het specifiek gedeelte.

3.3 Project algemene vakken in de derde graad bso Verkoop

Voldoet niet

Vaststellingen

- Het cursusmateriaal voor PAV is thematisch gestructureerd en behandelt maatschappelijk relevante onderwerpen die aansluiten bij de vakoverschrijdende eindtermen, maar vertoont grote lacunes wat betreft de doelstellingen m.b.t. functionele rekenvaardigheid, maatschappelijk en ethisch bewustzijn en organisatiebekwaamheid. De thema's worden niet behandeld als middel om leerdoelen te realiseren, maar zijn overwegend gericht op kennisoverdracht. Hierdoor volstaat het leerstofpakket niet om het leerplan in voldoende mate te realiseren.
- De leerlingen leren onvoldoende kwantitatieve gegevens verwerken in functionele contexten en wiskundige denkmethoden toepassen in praktische situaties. Zij leren onvoldoende de dienstverlening van de belangrijkste maatschappelijke voorzieningen in de eigen regio kennen en er gebruik van maken. Geld beheren, bankieren en een gezinsbudget opmaken wordt niet aangeleerd. Organiseatiebekwaamheid wordt onvoldoende ingeoefend aan de hand van opdrachten die ze zelfstandig of in groep moeten plannen en uitvoeren.
- Leerplandoelen m.b.t. functionele taalvaardigheid, tijd- en ruimtebewustzijn en informatieverwerving en -verwerking worden gerealiseerd met een voldoende dekkingsgraad.
- De evaluatie gaat onvoldoende na of de leerplandoelen worden bereikt. Proefwerken en toetsen zijn overwegend gericht op kennisreproductie zodat ze niet representatief zijn voor de leerplandoelen die in termen van vaardigheden en attitudes geformuleerd zijn. Doelen m.b.t. functionele rekenvaardigheid, maatschappelijk en ethisch bewustzijn en organisatiebekwaamheid worden nauwelijks of niet getoetst, waardoor de evaluatie

een lage inhoudsvaliditeit heeft. De attitudes die inherent zijn aan de realisatie van de vaardigheidsdoelen worden niet expliciet betrokken in de evaluatie.

- In een ordelijk leerklimaat ontstaat een levendige interactie die resulteert in een actieve betrokkenheid van de leerlingen. Door de overwegend cursorische aanpak waarin de leerstof wordt opgebouwd in een gesloten onderwijssituatie, wordt evenwel de groei naar zelfstandigheid niet gerealiseerd. Het ontbreken van een leerlijn die evolueert naar een meer projectmatige aanpak, ligt hieraan ten grondslag.
- De leerlingen worden zelden in rechtstreeks contact gebracht met de realiteit via activiteiten extra of intra muros. Bij de selectie van de thema's wordt ook weinig aansluiting gezocht bij het specifiek gedeelte van de studierichting Verkoop.
- De materiële omkadering is niet in verhouding tot het aantal leerlingen dat PAV in hun curriculum hebben. Er zijn naast het vaklokaal uitwijkmogelijkheden voor ICT-toepassingen naar computer- of multimedialokalen, maar voor de totaliteit van de leerlingen in de tweede en derde graad bso volstaat het PAV-lokaal niet.
- De school beschikt over voldoende beleidskracht om de lacunes in de leerplanrealisatie te remediëren. De leraren betonen grote leerbereidheid, maar moeten hun deskundigheid nog verder verhogen door zich vakdidactisch bij te scholen en door gezamenlijke leerplanstudie te komen tot een verticaal opgebouwd curriculum waarin de groei naar zelfstandigheid centraal staat.

3.4 TV dactylografie/ kantoortechnieken/ toegepaste economie/ toegepaste informatica in de derde graad tso Secretariaat-talen

Voldoet

Vaststellingen

- Conform de vernieuwde leerplanvereisten worden de leerinhouden voldoende geïntegreerd aangeboden en worden de meeste leerplandoelstellingen met voldoende diepgang gerealiseerd. De vakgroep is nog zoekende naar de juiste balans tussen de ondersteunende ICT-doelstellingen, de kennisdoelstellingen en de competentiegerichte doelstellingen van administratieve en zakelijk-communicatieve aard. Het oordeelkundig gebruik van geschikte planningsdocumenten en aangepast lesmateriaal werken hierbij nog niet altijd voldoende ondersteunend of complementair. Naargelang van het leerjaar worden de verschillende leerplancomponenten aangeboden onder andere vakbenamingen; dit is niet bevorderend voor de transparantie inzake leerplanrealisatie.
- In beide leerjaren krijgen de leerlingen motiverende en betekenisvolle praktijkopdrachten waardoor ze de vaardigheden nodig voor de uitvoering van secretariaatsaken verwerven. Er wordt ingespeeld op nieuwe tendensen en ontwikkelingen. De buitenlandse stages en de geïntegreerde proef lopen als een rode draad doorheen het curriculum van het eindjaar.
- In het tweede leerjaar krijgen de leerlingen de gelegenheid om een buitenlandse blokstage te lopen. De voorbereiding, de begeleiding en de administratieve opvolging van deze stage getuigen van enthousiaste werkinzet en engagement ten aanzien van de onderwijsstaak vanwege de begeleidende leraren. De leerlingen maken kennis met anderstalige secretariaatswerkzaamheden in een reële secretariaatsomgeving. De doelstellingen van de stage zijn echter weinig geëxpliciteerd. De selectie van de buitenlandse stageactiviteiten en opdrachten in functie van leerplandoelstellingen is nog voor verbetering vatbaar. De stageverslagen zijn ook niet toegespitst op de stageactiviteiten en de structuur nodigt onvoldoende uit om over het geleerde te reflecteren. Toch is het duidelijk dat het totaalgebeuren door de leerlingen ervaren wordt als een enorme persoonlijke verrijking. Mits kleine aanpassingen is het dan ook een perfect sluitstuk voor een degelijke secretariaatsopleiding.
- In de geïntegreerde proef (GIP) komen de verschillende vakken van de basisvorming en het fundamenteel gedeelte onvoldoende geïntegreerd aan bod. Bij het uitvoeren

van de opdrachten worden de leerlingen in voldoende mate ondersteund en het proces wordt goed opgevolgd. Los van de kwaliteit van de verschillende opdrachten en de ongetwijfeld grote inzet van leerlingen en leraren, is het eindresultaat een onvoldoende profielgericht, geïntegreerd en vakoverschrijdend eindwerk. Vooral de vakopdrachten die niet gekoppeld worden aan de stage doen afbreuk aan het geïntegreerd karakter. De school gaat er ten onrechte van uit dat alle vakopdrachten in het eindjaar moeten gebundeld worden in de GIP. Het gebrek aan diepgaand studierichtingsoverleg en de professionele autonomie van de leraren zijn niet vreemd aan deze minder positieve vaststellingen m.b.t. de GIP.

- Er is voldoende aandacht voor ondersteuning: instromers met leerachterstand en leerlingen met tekorten worden o.a. met een zelfstudiepakket bijgewerkt, wat tot positieve resultaten leidt. De leerlingen krijgen feedback over hun leervorderingen en er is aandacht voor zelfreflectie.
- De vakbekwaamheid en het engagement op lerarenniveau is groot maar vakdoorbrekende initiatieven en afspraken zijn nog veeleer schaars. Ter bevordering van de horizontale samenhang binnen de studierichting is er duidelijk nood aan meer gestructureerd en geïnventariseerd overleg.
- De school opteert voor een systeem van permanente evaluatie. In feite gaat het om gespreide evaluatie, waarbij het evaluatieresultaat in hoofdzaak steunt op toetsen en in mindere mate op taken. Parallel aan het lesverloop gaat bij de evaluatie meer aandacht uit naar ICT- dan naar administratieve en zakelijk-communicatieve doelstellingen. Competentiegerichte vaardigheden zoals bijv. onthaalvaardigheden, klassementsvaardigheden en het ondersteunen van vergaderingen worden beperkt geëvalueerd. Voor een correcte en objectieve evaluatie van vakgebonden vaardigheden en attitudes tijdens het schooljaar maar ook voor de stages en de GIP is de vakgroep nog zoekende. Voor de GIP worden zowel het proces als het product geëvalueerd. De evaluatie wordt besproken maar de ouders en de leerlingen worden niet geïnformeerd over de (tussentijdse) resultaten via bijvoorbeeld een afzonderlijk GIP-rapport. Dit gebrek aan transparantie, de weging van beide elementen, alsook van de verschillende vakken in de eindbeoordeling van de GIP is aan evaluatie toe.
- De meeste lessen gaan door in lokalen die voldoende zijn uitgerust met computers en multimedia. Toch ontbreekt het aan een stimulerende secretariaatsomgeving en voldoen de gebruikte lokalen niet altijd volledig aan de minimale materiële vereisten van een secretariaatsklas, conform het leerplan.
- De leerlingen halen goede jaarresultaten in de school en presteren beter dan gemiddeld in hun verdere studies. De vakgroep houdt de vinger aan de pols wat betreft de resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs. Dat deze ook gebruikt worden als referenties voor het bijsturen van de onderwijspraktijk is een uiting van zelfreflectie en professionalisme.

3.5 TV toegepaste economie/ TV toegepaste informatica en TV verkoop in de derde graad bso Verkoop en TV toegepaste economie/verkoop in het derde leerjaar van de derde graad bso Winkelbeheer en etalage

Voldoet

Vaststellingen

- De volgende vakken/elementen van het specifiek gedeelte werden in de doorlichting betrokken: administratieve vorming, commerciële vorming, toegepaste informatica en winkelbeheer, de werkvormen seminaries en stage en de geïntegreerde proef. Met uitzondering voor toegepaste informatica voldoet de leerplanrealisatie van de doorgelichte vakken. De aandacht voor studierichtingsoverleg op basis van gezamenlijke leerplanstudie, de materiële omkadering, de (verantwoording van de) volledige realisatie en de evaluatie van alle leerplandoelstellingen zijn voor verbetering vatbaar.

- De deelvakken worden onderwezen door verschillende leraren; ernstige inspanningen om geïntegreerd en doelgericht en vakoverschrijdend te werken aan de implementatie van de visie achter de leerplannen ontbreken. De leraren staan voor een niet te onderschatten uitdaging om de leerstof profielgericht in te vullen en de juiste klemtonen te leggen op het geïntegreerd verwerven van logistieke vaardigheden en commerciële communicatievaardigheden. De intrede in de wereld van ICT en het Internet zit voor een aantal deelvakken nog in een niet langer te tolereren embryonale fase.
- De leerplanrealisatie voor administratieve vorming voldoet. Bij de thema's 'verkoop' en 'aankopen van artikelen' en 'BTW' wordt voldoende aandacht besteed aan rekenvaardigheid, vlotheid en nauwkeurigheid. De school beschikt over een computerkassa binnen een echte winkelsetting maar in de derde graad is er onvoldoende aandacht voor kassabeheer op de computer. Er is aandacht voor de manuele boekhoudkundige registraties maar de realisatie van het leerplanonderdeel 'Boekhoudkundige registratie van de aankoop-, verkoop- en financiële verrichtingen door middel van een softwarepakket' is ondermaats. Er is ook minder aandacht om de leerlingen de gegevens te laten interpreteren en er de juiste conclusies uit te laten trekken. De verwerkingen worden ook niet altijd voldoende ingeoeft op basis van praktijkdocumenten. De verrichtingen einde periode en boekjaar zijn weinig diepgaand uitgewerkt.
- De lessen voor commerciële vorming en de seminars vinden niet plaats in een aangepaste leeromgeving d.i. een didactische verkoopklas conform de minimale materiële vereisten van het leerplan. Hoewel blijkbaar verspreid op school aanwezig, remt het gebrek aan voldoende en bruikbare didactische infrastructuur de praktische invulling en de ICT-integratie in de verkoopsvakken. Spijts het ontbreken van deze ondersteuning wordt vooral tijdens seminars in III,1 werk gemaakt van een praktijkgerichte invulling van de leerstof. De initiatieven voor werkplekleren zijn positief maar nog te weinig expliciet gekoppeld aan leerplandoelstellingen. In het eindjaar worden de seminars nog veeleer theoretisch ingevuld.
- Voor commerciële vorming wordt hoofdzakelijk leerboekgericht gewerkt. De meeste thema's worden weinig realiteitsgericht uitgewerkt en de productinformatie komt weinig geïntegreerd aan bod. Bij de branchestudies wordt er ook nog vaak gebruik gemaakt van veeleer theoretische lessen en een weinig activerende aanpak. De thema's verkoopgesprekken en communicatie per telefoon en de praktijken gelinkt aan groothandel en call centers komen slechts beperkt aan bod. Er zijn op dat vlak nog onvoldoende contacten met externe organisaties. In de plaats daarvan focust men vooral op producten kennis, waardoor deze doel wordt in plaats van middel.
- Gebrek aan leerplangerichtheid en onzorgvuldige planning zorgen voor een onvoldoende leerplanrealisatie voor toegepaste informatica. Overdreven veel aandacht en tijd wordt besteed aan internet en de afwerking van de geïntegreerde proef (GIP) ten nadele van alle andere leerinhouden. De leerlingen leren hierdoor absoluut onvoldoende praktisch werken met alle componenten van een professioneel softwarepakket.
- Via het jaarlijks opnieuw opstarten van een leerbedrijf worden de leerplaninhouden van de verschillende vakken in III,3 op een geïntegreerde, creatieve en dynamische wijze aangebracht. Door de eigen aanpak van de school en de inzet van de betrokken leraren biedt deze hedendaagse en degelijk begeleide vorm van praktijkervaring, in combinatie met de externe stageactiviteiten, een waardig sluitstuk van de verkoopopleiding.
- De alternerende stages worden op een kwaliteitsvolle wijze aangepakt. Streefdoel is om elke leerling op de diverse en wisselende stageplaatsen zoveel mogelijk activiteiten te laten uitvoeren. De voorbereiding, de uitvoering, de opvolging en de evaluatie getuigen van engagement voor de leerlingen. Ook de stages voor commerciële presentaties zijn goed uitgewerkt en betekenen een meerwaarde voor het curriculum. Het zorgvuldig focussen op het opleidingsprofiel van winkelbediende wordt daarmee voldoende verwezenlijkt.

- De geïntegreerde proef wordt, via in de tijd gespreide opdrachten, degelijk voorbereid en begeleid. Voor elk vak van het specifiek gedeelte krijgen de leerlingen echter aparte opdrachten die al dan niet aansluiten bij de stage. De eindversie van de GIP is dan ook veeleer een collage van afzonderlijke vakopdrachten dan een vakoverschrijdend en geïntegreerd eindwerk.
- De combinatie van vriendelijke en beleefde omgangsvormen leidt tot een ordelijk en positief leerklimaat. Tijdens de bijgewoonde lessen werd het leerproces in belangrijke mate gestuurd door de leraar. De relatie leraar-leerlingen is bemoedigend en stimulerend en er worden voldoende inspanningen gedaan om alle leerlingen actief bij het lesgebeuren te betrekken.
- Voor de meeste deelvakken worden eigen cursussen gehanteerd. Bij de opstelling ervan is er niet altijd voldoende aandacht voor correcte en actuele leerplaninhouden en een overzichtelijke opbouw. Er worden door de leraren ook weinig initiatieven genomen om aanvullend actuele socio-economische en juridische artikels of authentieke documenten aan te bieden. Ook de zelfwerkzaamheid van de leerlingen wordt beperkt gestimuleerd bijv. via het zelf laten aanleggen van persoonlijke documentatiemappen.
- In de gecontroleerde leerlingenagenda's zijn de lesinhouden niet altijd leerplanconform ingevuld. Via titels of pagina's uit het leerboek is de relatie met de leerplaninhouden vaak niet transparant of relevant. Gezien de beperkte schrijfvaardigheid van de leerlingen, is het zeker aangewezen om het lesonderwerp bij de aanvang van elke les op het bord te noteren. De leerlingen worden slechts matig gestimuleerd om de agenda te gebruiken als taak- en studieplanningsinstrument.
- Ondanks de aanbeveling in het leerplan om waar mogelijk gebruik te maken van permanente evaluatie, worden voor de vakken administratieve en commerciële vorming en voor winkelbeheer vaak uitgebreide, soms zelfs jaarlijks dezelfde, examens afgenomen. Dit leidt tot een overdreven kennisgerichte evaluatie die niet strookt met de visie van het leerplan dat kennisverwerving als louter ondersteunend beschouwt. Bovendien sluit de vraagstelling niet zelden meer aan bij het leerboek dan bij de leerplandoelstellingen. Voor een gelijkgerichte aandacht en evaluatie van vaardigheden en vakattitudes dient de vakgroep nog een hele weg af te leggen. Concluderend kan gesteld worden dat de huidige evaluatiepraktijk nog ver afstaat van het in de leerplannen bepleite systeem van permanente evaluatie², waarbij kennis, vaardigheden en attitudes op een evenwichtige wijze aan bod komen.
- De eindevaluatie van de leerlingen van het tweede en het derde leerjaar van de derde graad steunt op drie belangrijke pijlers nl. de vakken, de stages en de geïntegreerde proef. De weging van de drie onderdelen in de eindevaluatie is weinig transparant en niet altijd representatief. De evaluatie van de stages geschiedt op een ernstige manier waardoor er een vrij goed beeld wordt bekomen van de procesontwikkeling inzake attitudes en vaardigheden en de prestaties van de leerlingen. Ook voor de geïntegreerde proef wordt er tijdens het schooljaar terecht veel aandacht besteed aan de procesevaluatie. De aandacht voor een tussentijdse rapportering van de resultaten naar leerlingen en hun ouders is echter beperkt.
- De meeste leraren geven blijk van een sterke leerlingenbetrokkenheid en tonen individueel engagement ten aanzien van hun onderwijstaak. Naast de spontane en informele contacten tussen bepaalde collega's, is de formele vakgroepwerking weinig gestoffeerd. De verslaggeving beperkt zich tot het opsommen van schaarse agendapunten. Hierdoor worden kansen gemist om complementair te werken, om niet-behandelde items over te dragen binnen de graad en tussen de deelvakken, om ervaringen met creatieve en uitdagende lesaanpak reflectief te verruimen en om de professionaliteit te delen. De documentenanalyse en de onderwijspraktijk wijzen uit dat er sterk individueel wordt gewerkt en dat de nood aan meer gestructureerd en diepgaand studierichtingsoverleg groot is. Met het oog op de geïntegreerde

² Leerplan D/2004/0279/003, blz. 31 en 33.

implementatie van de nieuwe en uitdagende graadsleerplannen voor de studierichting Verkoop kunnen vakgerichte nascholing, gestructureerd overleg, samenwerking en externe begeleiding duidelijk vruchten opleveren.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Vanuit een overkoepelende visie op niveau van de scholengemeenschap heeft de school een zorgsysteem uitgebouwd waarin preventieve en curatieve aspecten elkaar completeren. Doelstelling is een effectieve leerbegeleiding aan te bieden als hefboom voor een verantwoorde oriëntering, zodat er raakvlakken zijn met de loopbaanbegeleiding. Door de leerbegeleiding ook te koppelen aan de socio-emotionele begeleiding is ze organisch ingebed in de globale leerlingenbegeleiding.
- De doelstellingen worden geconcretiseerd volgens het drielijnenmodel met de klasleraar als spilfiguur op de eerste lijn. De tweedelijnsfunctie wordt vervuld door de cel leerlingenbegeleiding die samenwerkt met het CLB volgens het subsidiariteitsprincipe. De onderlinge afstemming van de interventies wordt geregeld volgens een duidelijk organigram waarin voor verschillende probleemsituaties scenario's uitgeschreven staan. De begeleiding wordt structureel ondersteund met BPT-uren en is geïntegreerd in het schoolbeleid doordat minstens één lid van de cel deel uitmaakt van de zgn. pedagogische vergadering. De structurele verankering in de schoolorganisatie wijst op een grote doelgerichtheid, maar de missing link is het vooropstellen van meetbare effecten.
- De leerbegeleiding wordt materieel ondersteund door het leerlingvolgsysteem waarin interventies accuraat worden geregistreerd en door het elektronisch communicatieplatform dat zorgt voor een vlotte informatiedoorstroming.
- In het luik van de preventie is er veel aandacht voor het welbevinden van de leerling dat tot stand moet komen door een aangename schoolsfeer en een stimulerend leerklimaat. Studiemethode en -planning wordt aangebracht volgens een didactiek die gericht is op toenemende zelfstandigheid. In de tweede graad gebeurt dit nog leraargestuurd aan de hand van leerboekjes. De leerbegeleidingsacties worden gelinkt aan de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen 'leren leren'. Voor leerlingen met specifieke noden (bijv. leer- of ontwikkelingsstoornissen) hanteert de school handelingsplannen waarvan de werkzaamheid tweemaal per schooljaar wordt geëvalueerd.
- Het curatieve luik van de leerbegeleiding bestaat uit remediëringsacties die uitgaan van het individueel initiatief van de vakleraar. Daarover wordt via de schoolagenda vooral in de tweede graad en leraargebonden met de ouders voldoende gecommuniceerd. Om leerlingen te ondersteunen bij het maken van schooltaken voorziet de school in avondstudie. Indien er anderstalige leerlingen inschrijven, krijgen ze specifieke begeleiding.
- De begeleidende klassenraden worden degelijk voorbereid en de voorgestelde interventies worden zorgvuldig genotuleerd in het elektronisch leerlingvolgsysteem. De

leerlingendossiers brengen de begeleiding in kaart op basis van een aantal fiches die de basis vormen voor de beraadslaging tijdens de klassenraden en de bouwstenen leveren voor een kwaliteitsvolle onderbouwing van B- en C-attesten.

- De school volgt de doeltreffendheid van haar leerbegeleiding op. De directie kan daarbij steunen op de coördinatoren en de cel leerlingenbegeleiding. Aan de hand van het leerlingvolgsysteem worden de effecten van remediëringsacties in kaart gebracht. Op uitvoeringsniveau zorgen de leraren voor een leerlinggericht schoolklimaat, maar een overwegend leraargestuurde didactiek staat doeltreffend competentieontwikkeland onderwijs in de weg en belemmert de groei naar zelfsturing. De integrale opdrachten in Sociale en technische wetenschappen vormen hierop een uitzondering en kunnen inspirerend zijn om een goede balans te vinden tussen ontdekkend leren en persoonlijke exploratie enerzijds en systematische instructie en begeleiding anderzijds.
- De school past de PDCA-systematiek toe op de leerbegeleiding. Zij staat open voor nieuwe inzichten, maar maakt in dit verband nog geen strategische keuzes in haar professionaliseringsbeleid. Zij rekent erop dat de expertise opgedaan tijdens proeftuinen en andere vernieuwende didactische werkvormen (bijv. integrale opdrachten) schoolbreed zal uitdeinen. Dit proces verloopt echter langzaam en zal krachtiger sturing en opvolging vergen.
- De school volgt heel nauwgezet de resultaten op van haar leerlingen in het vervolgonderwijs en de tewerkstelling. Zij analyseert die gegevens en trekt er zowel op school- als op leraarniveau conclusies uit voor de eigen onderwijspraktijk.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- De school heeft haar visie op de evaluatiepraktijk nog niet expliciet uitgeschreven. Het vademecum bevat organisatorische en procedurele richtlijnen, maar biedt geen inhoudelijk referentiekader. De mate waarin de leerplandoelen het voorwerp uitmaken van de evaluatie, hangt af van de individuele leraar en in het beste geval van de vakgroep. Het schoolbeleid legt de verantwoordelijkheid voor de evaluatie bij de vakgroep, maar de werking daarvan bevindt zich aan het begin van een ontwikkelingstraject. De meeste vakgroepen treden nog niet op als bewakers van de afstemming van de evaluatie op de leerplannen en op beleidsniveau wordt deze materie niet sterk genoeg aangestuurd en opgevolgd.
- De organisatie van de evaluatie wordt wel ondersteund door duidelijke procedures. Er zijn schoolbrede afspraken over de keuze van de evaluatievorm (proefwerk of gespreide evaluatie), de frequentie en de verhouding tussen dagelijks werk en proefwerk. Deze afspraken zijn gedifferentieerd naargelang van de graad en de onderwijsvorm.
- In de vakken waar gekozen wordt voor permanente evaluatie is het gebruik van evaluatiecriteria leraar- en vakgebonden. Dezelfde vaststelling geldt voor evaluatievormen die de leerlingen bij de evaluatie betrekken (zelf- en peerevaluatie). In de school zijn nochtans praktijkvoorbeelden voorhanden die een bredere verspreiding verdienen.
- Voor de geïntegreerde proef beschikt de school niet over een schoolbreed concept. De invulling ervan en het integratief karakter voldoen niet. De opdrachten vormen een onsamenhangend geheel waarin de vakken van het specifiek gedeelte verkaveld zijn. De inbreng van de algemene vakken (bijv. talen) sluit onvoldoende aan bij de opdracht en het opleidingsprofiel. De weging van proces en product en van de vakonderdelen

onderling is aan evaluatie toe. Het cijfer voor de GIP telt voor een vast percentage mee in het eindresultaat.

- De studiebekrachtiging gebeurt op basis van alle gegevens uit het leerlingendossier en wordt adequaat genotuleerd. Zij resulteert in een prospectieve attestering met een hoog aantal A-attesten. Voor vakken waarvoor een minder goed resultaat werd behaald, wordt soms gewerkt met een systeem van vakantietaken. C-attesten worden zoveel mogelijk vermeden door via een B-atteest de leerling naar een geschiktere studierichting te oriënteren. Het aantal uitgestelde beslissingen is beperkt, maar wordt in sommige gevallen oneigenlijk gebruikt om leerlingen met bepaalde tekorten omwille van een slechte (studie)houding te sanctioneren. Deze werkwijze is niet conform de regelgeving die uitgestelde beslissingen beperkt tot uitzonderlijke en individuele gevallen. Bovendien is er dan geen strikte scheiding tussen een disciplinaire beoordeling (toepassing van het tuchtreglement) en een studiebeoordeling.
- B- en C-attesten worden omstandig gemotiveerd. Tijdens de beraadslaging van de delibererende klassenraad worden alle elementen van het leerlingendossier in overweging genomen. Daartoe behoren naast de resultaten ook beslissingen, vaststellingen en adviezen van de begeleidende klassenraden.
- Het ontbreken van inhoudelijke afspraken over de validiteit van de evaluatie en de congruentie ervan met de leerplandoelen leidt voor de meeste doorgelichte vakken en de geïntegreerde proef tot een lage inhoudsvaliditeit ten aanzien van de leerplannen. De evaluatie is overwegend gericht op kennisreproductie terwijl de leerplannen geformuleerd zijn in termen van competenties. De integrale opdrachten in Sociale en technische wetenschappen vormen hierop een uitzondering.
- De school verzamelt op overzichtelijke wijze informatie over haar evaluatiepraktijk. De evaluatiegegevens geven aanleiding tot een ernstige diagnose en remediërende voorstellen van de begeleidende klassenraden, zodat de evaluatiepraktijk ingebed zit in de leerbegeleiding. Minder gebruikelijk zijn bijsturingen van onderwijs- en evaluatiepraktijk op basis van evaluatiegegevens. Toch geven lage klasgemiddelden soms aanleiding tot zelfreflectie. Een aantal leraren laten zich informeren over hoe de leerlingen proefwerken of toetsen ervaren aan de hand van een evaluatieformulier.
- Naar aanleiding van een proeftuin en de integrale opdrachten werden een aantal interessante pistes verkend voor een vernieuwende en competentiegerichte evaluatiepraktijk, maar die kennen vooralsnog een te beperkte multiplicatie.

4.2.2 *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Motivering

- De school hecht veel belang aan een adequate communicatie over evaluatiegegevens en heeft daarvoor duidelijke procedures vastgelegd. De communicatie verloopt via verschillende kanalen: rapport, schoolagenda en contactmomenten met ouders.
- De ouders worden geregeld uitgenodigd voor informatieavonden en bespreking van leerprestaties. Daarbij is de klasleraar de voornaamste gesprekspartner. De schoolagenda wordt gepromoot als communicatiemiddel met de ouders. Daarin worden in de tweede graad de afzonderlijke punten voor dagelijks werk vermeld. In de derde graad is de communicatie met de ouders via de schoolagenda beperkt.
- De school rapporteert frequent via verschillende soorten rapporten: vier tussentijdse rapporten en een trimestrieel of semestrieel rapport afhankelijk van graad en/of onderwijsvorm. Het eindrapport is een zgn. aangroeirapport waarin de evolutie van de leerprestaties in kaart wordt gebracht. Het jaarresultaat wordt uitgedrukt in het gewogen percentage op basis van het aantal lestijden. In de zesde en zevende jaren

wordt op het eindrapport het resultaat voor de geïntegreerde proef mee verrekend. Over de tussentijdse evaluaties van de GIP wordt niet gerapporteerd. De stagebeoordeling wordt ook enkel herleid tot een cijfer op het eindrapport.

- Op de rapporten wordt naast een numerieke weergave van de studieresultaten ook de mogelijkheid geboden verduidelijkende commentaren te geven. Over de manier waarop toelichtingen, werkpunten en remediëringsvoorstellen in commentaren verwerkt kunnen worden, bestaan klare afspraken. Die worden doorgaans goed opgevolgd. De commentaren spitsen zich toe op de studiehouding van de leerling, diagnostische elementen en remediëringsvoorstellen met concrete richtlijnen voor de bijsturing van het leerproces.
- Om te rapporteren over attitudes heeft de school nog geen instrument ontwikkeld. De school gaat ervan uit dat vakspecifieke attitudes betrokken worden in de evaluatie van de vakken. Dit is in de meeste doorgelichte vakken nog niet het geval, al zoeken sommige vakgroepen naar geschikte instrumenten.
- Aan het eindrapport wordt een individueel syntheseblad toegevoegd waarin de B- en C-attesten uitvoerig beargumenteerd worden. Het bevat een degelijke inhoudelijke synthese van de elementen uit de betrokken vakken die hebben geleid tot de beslissing. De vaktekorten worden gericht gekoppeld aan de niet verworven leerplandoelen en er wordt verwezen naar de mate waarin werd ingegaan op aangeboden remediëring. Doorgaans wordt voorzien in een oriënteringsadvies voor een vervolgopleiding. In het verzamelen van deze informatie speelt het adequaat gebruik van het leerlingvolgsysteem een belangrijke rol.
- De rapportering wordt doelgericht ondersteund door middel van een digitaal rapport, waarvan de meeste leraren gebruik maken, maar waarvan nog niet alle modules benut worden. Ouders krijgen nog geen toegang tot dit platform, maar dit wordt wel overwogen.
- Het systematisch gebruik van het leerlingvolgsysteem en de koppeling ervan aan de rapportering wordt opgevolgd door de coördinatoren en de directie. Tijdens de aanvangsbegeleiding van nieuwe leraren wordt aan dit aspect veel aandacht besteed. Indien verbeterpunten in de rapporteringspraktijk gedetecteerd worden, stuurt de school ontwikkelingsgericht bij. Daarvan is het aangroeirapport het recentste voorbeeld.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De scholengemeenschap Kogeka stuurt als inrichtende macht het algemeen beleid van de scholen aan. Zij schept het brede pedagogische kader waarbinnen elke school zich kan profileren. Zij ondersteunt de scholen door een aantal logistieke, administratieve en technische beheerstaken over te nemen. De efficiëntiewinst die dat oplevert, biedt ruimte aan de schooldirectie om zich op pedagogische taken te concentreren. Van de directie wordt bezielend leiderschap verwacht dat succesvolle vernieuwingsprocessen op gang brengt.
- Het directieteam van het Sint-Maria-instituut werkt in onderlinge complementariteit samen op basis van een taakverdeling die beheersmatige en onderwijskundige beleidsdomeinen op elkaar afstemt. Bij de beleidsuitvoering wordt het directieteam ondersteund door een aantal coördinatoren met pedagogische en organisatorische taken.
- In de overkoepelende visie van de scholengemeenschap staat zorg centraal. Deze visie wordt op het niveau van het Sint-Maria-instituut vertaald in een schooleigen opvoedingsproject dat uitgeschreven is in een vademecum dat een draaiboek bevat voor verschillende processen in de schoolorganisatie.
- De school heeft een brede participatiestructuur. Conform de regelgeving pleegt zij overleg en onderhandelt zij over onderdelen van haar beleid in de daarvoor bevoegde wettelijke organen. Daarnaast creëert zij schooleigen overlegplatformen die mee bepalend zijn voor het pedagogisch beleid en de schoolorganisatie. Ook voor leerlingen en ouders wordt in participatiekanalen voorzien. De interne communicatie verloopt via een digitaal platform. In haar externe communicatie treedt de scholengemeenschap als eenheid naar buiten.
- Wat de zelfevaluatie betreft, heeft de school een lange traditie. Naast tussentijdse thematische evaluaties houdt zij vierjaarlijks een algemene evaluatie die telkens tot een aantal bijsturingen heeft geleid. Ook aan de leraren wordt recentelijk gevraagd zichzelf systematisch te evalueren. Zij krijgen daarbij de keuze uit een aantal werkvormen, waarvan leerlingen feedback de populairste is. Ook de vakgroepen zitten in een traject van zelfevaluatie, maar staan daarbij nog aan het begin van de kwaliteitscirkel.
- Zij heeft kwaliteitszorg systematisch ingebouwd door gebruik te maken van een uniform kwaliteitszorgsysteem en de toepassing van de PDCA-cirkel. De resultaten daarvan worden structureel opgevolgd door een werkgroep kwaliteitsontwikkeling die jaarlijks beleidsprioriteiten selecteert. Op die manier wordt kwaliteitszorg een organisch onderdeel van de beleidsvoering.
- Het blijft een uitdaging om de PDCA-systematiek te verankeren op het niveau van vakgroepen en werkgroepen. De vernieuwingsprocessen die de directie wil instigeren, stuiten soms op het ontbreken van expliciete implementatiestrategieën. Er wordt van uitgegaan dat de innoverende aanpak in sommige projecten (bijv. proeftuinen) via kruisbestuiving naar andere schoolprocessen getransfereerd zullen worden, maar in de feiten is de multiplicatie beperkt. De effecten ervan zijn ook moeilijk op te volgen omdat doelen niet altijd meetbaar worden geformuleerd.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het leerlinggericht schoolklimaat
- Het efficiënt gebruik van het leerlingvolgsysteem
- De organisatie en begeleiding van de stages
- De rapporteringspraktijk
- De motivering van B- en C-attesten
- De prospectieve attestering
- De opvolging van resultaten in het vervolgonderwijs en de tewerkstelling

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het ondersteunend leiderschap
- De openheid voor onderwijskundige vernieuwingen
- De participatieve besluitvorming
- De interne kwaliteitszorg

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie van project algemene vakken in de derde graad bso Verkoop
- De leerplanrealisatie van toegepaste informatica in de derde graad bso Verkoop

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De vakgroepwerking
- De samenhang tussen basisvorming en specifiek gedeelte
- De invulling van de geïntegreerde proef
- De evaluatiepraktijk
- De materiële omkadering van sommige vakken / studierichtingen
- De grootte van de klasgroepen in Sociale en technische wetenschappen

Wat betreft het algemeen beleid:

- De aansturing en opvolging van vernieuwingsprocessen
- Het stellen van meetbare doelen

6.3 Wat moet de school verbeteren?

- nihil

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Herman Ros

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Lisette Hermans